

Metodika přípravy programů: Zarámování

Jan Činčera, Katedra environmentálních studií,

Masarykova univerzita

2022

Cíle lekce

Po ukončení lekce studenti:

- Vyhodnotí výhody důsledné práce s rámci při přípravě programu environmentální výchovy;
- Rozliší povrchní (symbolický) rámec a hlubinný rámec (sdělení) a vyhodnotí kvalitu jejich propojení;
- Aplikují teorii rámců ve vlastní praxi.

Vstupní otázky

- Podívejte se na fotografii z terénního pobytového programu. Jak podle vašeho názoru interpretují děti význam aktivity, kterou právě prožívají? Jaký je smysl lektorova kostýmu?

Vstupní otázky

Lektor uvádí aktivitu v roli historické osobnosti. Ponořením dětí do minulosti dává aktivitě určitý význam – rámuje jí.

Žáci mohou na toto rámování přistoupit, mohou ale aktivitu interpretovat i jinak:
zbytečné zastavení se, legrační komik, hezká řeka, zlobivý spolužák...

Pomocí rámování se snažíme navést účastníky k určité interpretaci významu aktivity, skupin aktivit, či celého programu.

Rámce jsou kognitivní modely, které nám umožňují interpretovat a hodnotit sdělení.
Motivují nás k reakci. Vytváří hranice: něco je uvnitř, něco vně. Gregory Bateson

„Zarámovat znamená vybrat určité aspekty prožívané reality a učinit je důležitějšími... tak, aby podporovaly určité vymezení problému, interpretaci příčin, morální hodnocení a / nebo doporučení pro řešení popisované věci.“

Robert Entman

Rámce pomáhají a) interpretovat význam prožívaného, b) uspořádat informace.

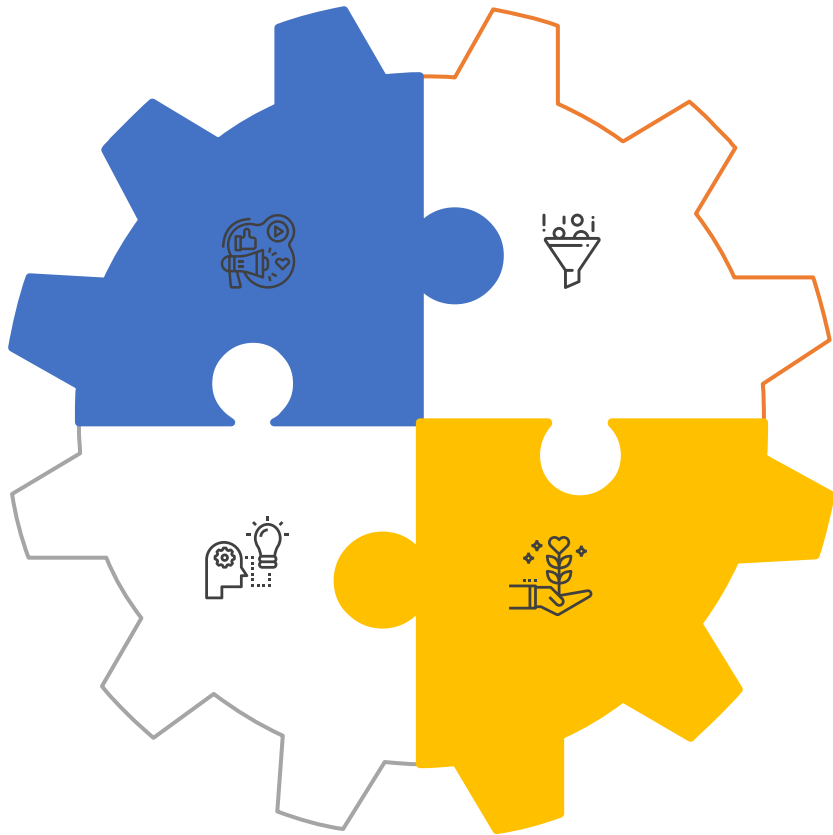
Rámec: Gréta jede vlakem.
Význam: Ekologové jdou příkladem v šetrném cestování.

Co je „uvnitř“? Co je „vně“?

Rámec: Gréta pije z plastu.
Význam: Ekologové kážou vodu, ale pijí víno.

Zdroj: twitter.com

Čtyři typy rámců na programech

Symbolický rámec programu

Motivuje k účasti tím, že program rámuje jako něco neobyčejného.

Zarámování aktivity

Motivuje k účasti tím, že dává aktivitě určitý význam.

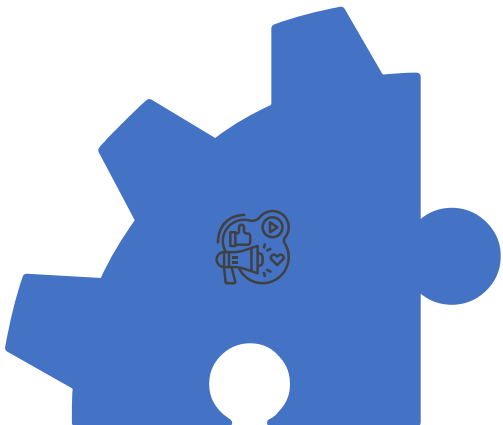
Hlavní sdělení programu

Myšlenka, jakou chce program komunikovat účastníkům.

Hlavní sdělení aktivity

Hlavní myšlenka, kterou chce komunikovat dílčí aktivita.

Symbolický rámec programu

Motivuje k účasti tím, že program rámuje jako něco neobyčejného.

Foto: JČ

Návrat života na ostrov.

„V našem programu budeme zkoumat, jak se na ostrov, zničený sopkou, postupně začal vracet život.“

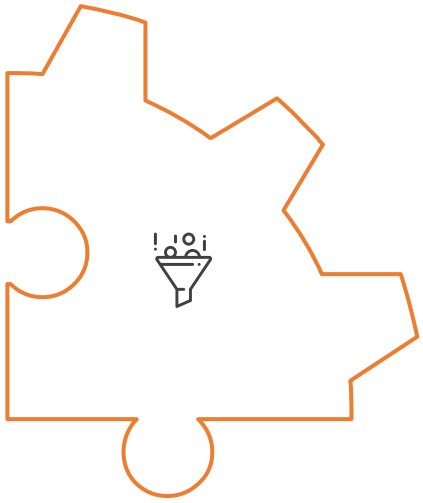
Dává význam celému

„První den budeme zkoumat, jak se na ostrov vrátily rostliny. Druhý den se zaměříme na stromy. Třetí den... “

Pomáhá uspořádat aktivity programu a komunikovat jejich význam.

„Symbolem prvního dne bude proto květina. Druhý den má ve znamení strom...“

„Organizér“: umožňuje graficky reprezentovat jednotlivé části programu.

Zarámování aktivity

Motivuje k účasti tím, že dává aktivitě určitý význam.

Foto: JČ

Soutěž krásy

„Zveme vás na výroční slavnostní přehlídku nejkrásnějších půdních profilů...“

Fantastické rámování uvádí aktivitu jako něco neobyčejného a nepravděpodobného. Bývá nejvíce motivující pro mladší děti.

Vědecká expedice

„Na nadcházející konferenci budeme prezentovat, jaké organizmy žijí ve zdejší půdě...“

Tematické rámování usnadňuje propojení významu aktivity s jeho sdělením, i s rámcem programu.

Různé pedagogické přístupy používají různé typologie rámování. V dobrodružné výchově se rozlišuje rámování fantastické, tematické, izomorfní a univerzální.

Hlavní sdělení aktivity

Hlavní myšlenka, kterou chce komunikovat dílčí aktivita.

Foto: JČ

Místo života

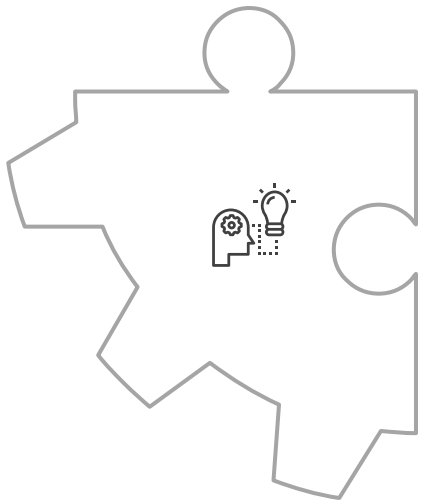
„Půda pod našima nohama je domovem spousty živých tvorů.“

Hlavní sdělení aktivity by mělo být provázáno s hlavním sdělením programu.

Hlavní sdělení aktivity může být komunikováno textem i grafickými symboly

V metodice tematické interpretace dílčí aktivita vždy vyjadřuje jednu myšlenku, vysvětlující určitý aspekt hlavního sdělení programu.

Hlavní sdělení programu

Myšlenka, jakou chce program komunikovat účastníkům.

Sukcese

„Život si vždy hledá cestu zpátky.“

Hlavní sdělení lze se symbolickým rámcem propojit více způsoby.

V metodice tematické interpretace se doporučuje hlavní sdělení vyjádřit jednou větou.

Sharing

Yourself

Experience

Knowledge

Organizátor uspořádává dílčí myšlenky programu a přiřazuje k nim související aktivity.

Program Kořeny, SEV Jizerka

Lidé i stromy potřebují kořeny. Spojují nás s místem, kam patříme a kde jsme doma.
(hlavní sdělení)

Prastrom ztratil svoje kořeny... (symbolický rámec)

Sdělení („theme“, tematická interpretace, integrovaná tematická výuka)

Velká myšlenka (konstruktivismus)

Hlavní sdělení vytváří explicitní rámec, kterou program komunikuje. Účastníkům se různými cestami opakuje.

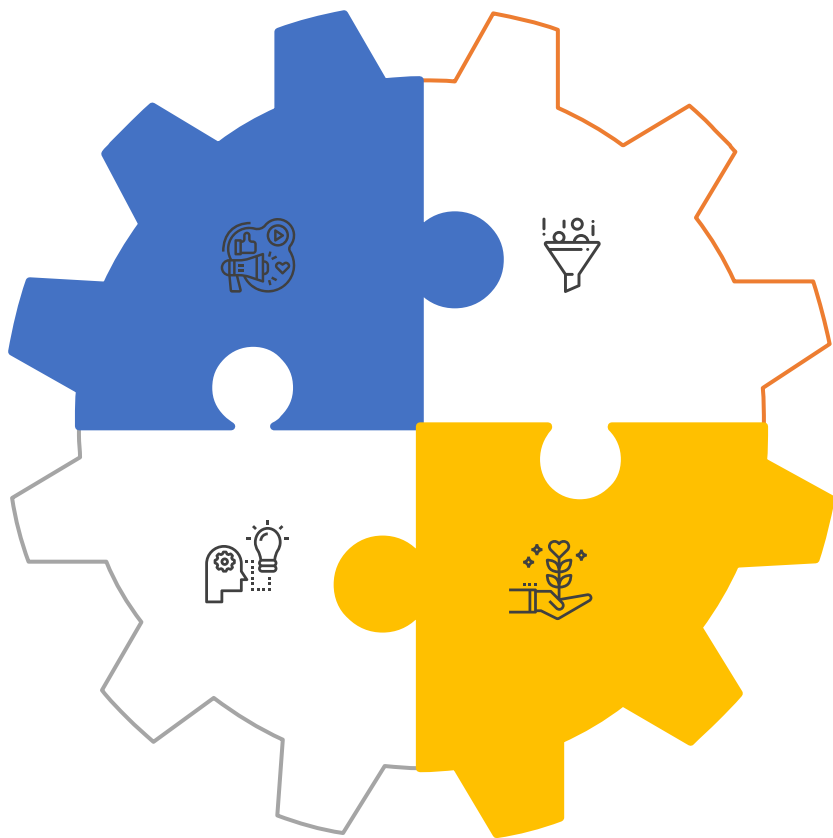
LES PŘÍMO PŘED VÁMI
NENÍ OBYČEJNÝ,

JE PŘIROZENÝ.
JE TO KLIDNÝ DOMOV
PLNÝ BAREV A TVARŮ,
ALE TAKÉ DRSNÉ MÍSTO,
VE KTERÉM VÍTEŽÍ SÍLA.

Časté chyby v rámování

Příliš mnoho hlavních sdělení

Není jasné, co vlastně program chce říct

Hlavní sdělení implicitní či nejasné

Není jasné, co vlastně program chce říct

Program má více symbolických rámců

Program implicitně odkazuje k více různým sdělením se soupeřícími hodnotami.

Symbolický rámec není propojený s hlavním sdělením

Symbolický rámec na sebe poutá pozornost a nepomáhá v dosažení cílů programu.

Úkoly k další práci

- Připravujete program pro žáky 7. roč. ZŠ zaměřený na změny klimatu. Vaše hlavní sdělení je: „I obyčejní lidé mohou pomoci chránit klima.“ Navrhněte vhodný symbolický rámeček a způsob, jak byste s ním v rámci programu pracovali.

Doporučená literatura

- Blackmore, E., Underhill, R., McQuilkin, J., Leach, R., and Holmes, T. (2013). *Common Cause for Nature*. Machynlleth: Public Interest Research Centre.
https://publicinterest.org.uk/download/framing_nature/Common%20Cause%20for%20Nature%20-%20Practitioners%20Guide.pdf
- Činčera, J., Johnson, B., Kroufek, R., Kolenatý, M., & Šimonová, P. (2020). Frames in Outdoor Environmental Education Programs: What We Communicate and Why We Think It Matters. *Sustainability*, 12(11), 4451, <https://www.mdpi.com/2071-1050/12/11/4451/htm>
- Činčera, J., Johnson, B., Kroufek, R., Kolenatý, M., Šimonová, P. & Zálešák, J. (2021). *Real World Learning in Outdoor Environmental Education Programs. The Practice from the Perspective of Educational Research*. Brno: Masarykova univerzita. <https://munispace.muni.cz/library/catalog/book/1978>
- *The Real World Learning*. https://www.rwlnetwork.org/media/66672/frames_full_text.pdf
- Hořavová, K., Klápště, P. (2006). *Symbolicky ramec podle 3.B. (=Symbolic framework according to the 3B class.)*; Junak-svaz skautu a skautek: Praha.